

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin, pri trikratni po 16 vin, pri šestkratni po 14 vin, pri celoletnih objavah po 12 vin, za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Program ruskega imperializma.

Mnogo vpogleda v namene in stremjenja Rusije nam stroga ruska vojaška cenzura sicer ne dovoljuje, vendar pa se vsaj približno lahko zaznava, kakšno mnenje in smeri prevladujejo na Ruskem. Posebno pozorna je postala ruska javnost ob izruhu vojne s Turčijo. Rusija pričakuje, da je sedaj prišla doba, ko bo stoletni boj proti Turčiji izbojevan. List »Rječ«, glasilo liberalnega meščanstva piše:

»Začetek sovražnosti s Turčijo daje Rusiji svobodno roko. Vojna s Turčijo pomenja uresničenje svetovne naloge, ki jo ima Rusija — rešitev vprašanja glede morske ožine. Ni dvoma, da je Turčija doigrala svojo vlogo v Evropi. S tem, da je Turčija pričela vojno proti Rusiji in nje zaveznikom, je podpisala svojo lastno smrtno obsodbo.«

Enako se izraža drugo časopisje, ki napadajoč Turčijo svari balkanske države — posebno Bolgarijo — češ: »Kdor ni z nami, je proti nam!«

Če ne vpoštevamo teh precej preprostih nazivov ruskega časopisja ob priliki nastalih novih oblik svetovne vojne, je pa vendar važen način političnega mišljenja, ki ga čitamo v »Rječ«. Tako piše v zunanji politiki precej merodajen list: Sedaj ni stavljeno na dnevni red le vprašanje mednarodnega ravnotežja in osvoboditev zaritanih narodnosti, marveč tudi najvišja vprašanja ruskega narodnostnega razvoja. Turčija razpade v kose in Nemčija izgubi v njej veliko kolonijo, »zaradi katere se pravzaprav vrši cela vojna.« Na dnevnem redu je torej delitev Turčije, na kateri nimajo svojih interesov le Rusija, Francija in Anglija, marveč tudi Italija, Bolgarija in Armenci.

To naziranje navajamo tukaj, ker se zdi, da niso diplomati samo v Rusiji tega naziranja, marveč je to že dolgo hrepenenje močnejše in močnejše ruske buržoazije — program ruskega imperializma. Že januarja 1908. leta je pisal liberalni politik Peter pl. Struve, mož sicer ekscentričen in omahljiv, ki pa ima fin in zanesljiv čut glede nastajanja novih stremljenj v ruskih meščanskih vrstah, o nalogah »velike Rusije« naslednje: »Sedaj je čas povedati, da je le ena pot, če hočemo ustvariti veliko Rusijo, in ta je: zbrati moramo vse sile na ozemlje, ki je dostopno realnemu vplivu ruske kulture. To ozemlje je cela kotlina Črnega morja, vse evropske in azijske dežele, ki imajo izhodišče ob Črnem morju. Tam imamo za naše nepobitno gospodarsko gospodarstvo pravo podlago: Ljudi, premog in železo. Na tej realni podlagi — in le na tej utegnemo vstvariti gospodarsko močno veliko Rusijo z neumornim kulturnim delom, ki ga mora država podpirati na vse načine.«

Zanimivo je, kako je tisti pisatelj programa »velike Rusije« še pred izbruhom turško-ruske vojne naglašal kot povod svetovni vojni bližnji izhod, zaradi kate-

rega se bosta sprejeli vsled njih svetovne politike Nemčija in Rusija. V številki avgust-september revije »Ruskaja misel« piše Struve:

»Nemški politiki so pričeli samostojno politiko, ki ji je ideja in program, da se Turčija poegipčani pod varstvom Nemčije. Bospor in Dardanele naj bi se spremenila v nemški Suez. Že pred italijansko-turško vojno, ki je Turčijo izrinila iz Afrike, in pred balkansko vojno, ki jo je domala pregnala iz Evrope, so se Nemci zavedali naloge, da je treba Turčijo in nje neodvisnost ohraniti v interesu gospodarske in politične okrepitve Nemčije. Po omenjenih vojnah se je spremenila ta naloga le toliko, v kolikor se je pokazala slabotnost Turčije; v teh razmerah je moral iz zveze nastati de facto protektorat ali pokroviteljstvo, ki je privedlo osmansko državo končno na stopnjo Egipta. Povsem jasno pa je, da je z ruskega stališča nemški Egipt ob Črnem in Marmarskem morju popolnoma netrpen. Ni torej čuda, da je ruska vlada takoj protestirala proti korakom za to politiko, tako proti misli generala Liman pl. Sanders, ki ni imel le nalogo turško armado reorganizirati, marveč tudi voditi armadni zbor v Carigradu. Formalno je dobila Rusija v tem vprašanju zadoščenje, v resnici se pa položaj ni prav nič spremenil. Ob teh razmerah je pretela sredi decembra 1913 vsak hip vojna med Nemčijo in Rusijo. Slučaj vojaške misije Liman pl. Sandersa je odkril politiko Nemčije, ki je nameravala »poegipčani« Turčijo.

Že ta nova smer nemške politike bi bila zadoščala za oborožen spor med Nemčijo in Rusijo. Meseca decembra 1913 smo se torej približali dobi, v kateri je dozorel spor, ki je moral dobiti značaj svetovnega konflikta. Mednarodni položaj je postal kompliciran, ker se je pridružilo nasprotstvo med Anglijo in Nemčijo, še hujše nasprotstvo med Rusijo in Nemčijo, ki ne nastopa več kot varuh Avstrije, marveč nasprotuje samostojno stoletja stari smeri ruske politike na bližnjem izhodu in združuje svoje namene na oni točki, na kateri se je domala vse devetnajsto stoletje kristaliziralo rusko-angleško nasprotovanje.«

Navedli smo izvajanja Strujeja tako obširno, ker opis razvoja obstoječega spora — dasi opisan z ruskega stališča — zasluži pozornost. Ob Zlatem rogu v Carigradu se križajo svetovno politična stremjenja najmočnejših in najbogatejših držav. S tem, da je Turčija stopila v vrsto vojujočih držav, se je šele pravzaprav pokazal vojni problem v svoji celoti.

V strokovne organizacije!

Ob mejah in v tujem ozemlju grme topovi. Svinec nosi iz nepreglednih strelnih jarkov nasprotniku smrt. Mnogo bojevnikov pade, mnogo jih postane pohabljenec. V zavesti pa, da izpolnjujejo železno dolžnost, se bojevniki ne menijo ne

za napore, ne za drugačne neprilike. V vlažnih jarkih spe; za negovanje svojega telesa nimajo ne časa ne prilike. Njih glavna naloga je, da s svojimi telesi ščitijo deželo pred sovražniškim pohodom ter jo očuvajo pred grozoto vojne. Spominjajo se svojcev; zanje se žrtvujejo. To jih krepi. Neomajno vztrajajo v velikih naporih vojne.

Doma se nam godi bolje. Pač čutimo tudi mi dih bede, ki jo povzročajo vojna. Brezposelnost je namreč večja nego sicer. Obenem pa se pobuja zanimanje, kako bi se odvrnila od ljudstva hujša beda. Mesta, občine in socialne ustanove dovoljujejo v ta namen sredstva. Kot vzor temu človekoljubemu stremljenju so predvsem strokovne organizacije, ki so že v mirnem času osnovali svoje podporne ustanove, ter tudi sedaj podpirajo, kolikor morejo, rodbine onih, ki so v vojni.

Toda to je le človečanska solidarnost, nič več nego človekoljubna dolžnost. In blažen oni, ki sme reči, da izpolnjuje to dolžnost, dasi je ta dolžnost tako priprosta, in obstoji nje priprostost in plemenitost v tem, da je vsakdo član svoje strokovne organizacije. S prispevkom strokovni organizaciji, ki naj ga posebno sedaj vsak zaposleni delavec rad plačuje, dobavlja sredstva, da organizacija z njimi lajša najhujšo bedo brezposelnih tovarišev...

Ali ni enostavna ta dolžnost? In kako lahka v primeri z napani, neprilikami, požrtvovalnostjo naših bratov tam zunaj na bojišču. Tam žrtvovanje samega sebe — če treba — tukaj pa žrtev par nikljastih novcev v tako blage namene.

Vsekakor je prispevanje strokovni organizaciji malenkostna žrtev, ki jo darujemo v svoj in splošni blagor, a vendar tako lepa človečanska dolžnost. Sramovati bi se moral vsak zaposleni delavec, ki bi to žrtev še danes ne hotel prinašati. Takim sebičnežem bi pač ne mogli več oproščati njih ravnanja ob tako resnem času. Taki delavci bi bili izdajice človečanske solidarnosti in celotnega človeštva nikakor pa ne nezavedneži.

Tu nas vede razmišljanje še dalje, k onim, ki so še popolnoma nezavedni ali indiferentni, ki še danes niso pri organizaciji iz kakega navideznega vzroka ali pa iz navade. Ti so že ob mirnem času imeli navado žeti, kjer so drugi sejali, uživati sadove strokovnih organizacij, ne da bi bili sodelovali pri njih. Zahtevali so solidarnost, ne da bi bili sami kdaj solidarni. Kolikokrat je bil napor strokovnih organizacij brezuspešen prav zaradi njihovega indiferentizma; kolikokrat so bili njihovi tovariši nejevoljni zaradi tega, ker so ti brezbrizno prezirali vse napore organiziranih tovarišev, da bi si izboljšali življenjske razmere! Danes je čas še resnejši. Ali poznate žrtve, ki jih prinašajo naši bratje na bojišču? Bojujejo se za našo bodočo existenco, prinašajo na žrtvenik življenje in zdravje svoje za nas vse in tudi za vas! Tu doma se zbujajo izredna dobrotelost. Vsakdo, ki ima le iskrico človečanske solidarnosti v sebi,

skuša pomagati kakor ve in zna. Ali vi pa hočete ostati še vedno malomarni? Ali hočete tudi sedaj le od strani opazovati, kako žrtvujejo stotine ljudi za vas svoje življenje, ali hočete še vedno mirno gledati, kako sili beda in siromaštvo v delavske domove, kako padajo žrtve; ali se še tudi danes ne marate geniti, ko vsakdo prinaša pomoč, kdor le more?

Tako ne sme biti. Zločin bi bil, če bi se še dalje odtuževali čutu skupne pomoči, grda sebičnost in trdosrčnost bi to bila. Nič nadčloveškega ne zahtevamo od vas, nič tako dragocenega, ne vašega življenja, ne vašega zdravja, ne imetja nego samo majhen prispevek od vašega tedenskega ali mesečnega zaslužka strokovni organizaciji, da bo ta mogla izdatneje podpirati bedne brezposelne tovariše in njih svojce. To zahteva od vas čut solidarnosti. To je vse. Sedaj se pa odločite: Ali namerjate vztrajati kot nezavedneži v svoji sebični malomarnosti ali pa se hočete zavedati svojega človečanstva, svoje časti kot delavec, ki se ju doslej niste zavedali. Ali hočete pokazati svojo solidarnost, svoje bratovstvo, svoje človečanstvo! Odločite se sebi v čast!

In še nekaj, in to pa ne velja le za nezavedne, marveč tudi za nas vse: Čislajte tudi sedaj ob vojnem času svoje strokovne organizacije. Čuvajte jih kot dragocenost. Človekoljubnost ni strokovnim organizacijam naloga samo sedaj marveč tudi v bodoče. Bojevniki se povrnejo z bojišč, pa bodo zahtevali od nas računa, vprašali bodo, kako smo negovali ta čas strokovne organizacije. Vprašali bodo, če nismo ta čas razdrli, kar so naši tovariši prej ustanovili, vprašali bodo, jeli smo vestno delali za prospeh strokovnih organizacij ali ne.

Storimo torej svojo dolžnost napram sebi in tovarišem. Naše organizacije morajo obstati močne in močnejše postati, ko se povrnejo naši dragi prijatelji in tovariši z bojišč. Z delom za strokovne organizacije, z uspešnim delom, bomo tudi izrazili mnogo hvalečnosti svojim tovarišem za velikanske žrtve na bojiščih.

Naša združna organizacija.

Vojno stanje je svetovno trgovino prav tako zadelo, kakor nekatere produkcijske zavode, ki jim primanjkuje sirovin, deloma delavcev i. t. d. Vznemirjanje svetovnega trga čutijo tudi naše konzumne organizacije. Ob izbruhu vojne, na katero ni bil nihče pripravljen, je bil naval na konzumna društva tako velik, da je že pretela nevarnost nekaterim konzumnim združenjem, da ne bodo mogle preskrbljevati odjemalce z zadostno množino živil, in sicer 1. ker so bili odjemalci popolnoma zbegani ter se je vsak hotel za dalje časa preskrbeti z živili, in 2. pa, ker je bil ob početku vojnega stanja tudi ustavljen promet na železnicah. Nepotrebni naval delavskih mas za živili je tudi povzročil, da so takoj spočetka dobili veletrgovci, mlinci, in končno trgovci z žitom povod za podraženje blaga zaradi velikega povpraševanja. Moka št. 0 je veljala dne 26. julija na debelo Kr 42:— 100 kg, toda že drugi dan po mobilizaciji se je podražila na K 54:—. Enako je bilo pri petroleju, ki ga je veljalo 100 kg pred vojno K 30:—, a takoj po izbruhu vojne K 36:—, in danes stane celo 54 do 56 kron.

Združna organizacija pa je v tem težkem izrednem stanju pokazala, da je bila kos situaciji. Kakor je dosedaj znano, se je posrečilo vsem konzumnim združenjem, da so preskrbele dovolj potrebščin,

obenem pa tudi trgovini na drobno prečiti podraženje blaga. Res je med tem časom cena narasla, kar pa ima svoj izvor v trgovini na debelo in v visokih cenah žita samega, kakor tudi drugih pridelkov.

Tarif, ki ga je izdala deželna vlada za Kranjsko ni mogel imeti posebnega uspeha, ker je veljal samo za trgovine na drobno, razentega bi bilo uspeha od takega tarifa le takrat pričakovati, če bi vlada izdelala tarif za celo Avstro-Ogrsko državo, kar bi pa bila silno težavna operacija. Tarif bi moral veljati obenem tudi za pridelovalce žita, za mlince in velike trgovine. Združna organizacija ima še danes velike težkoče, ker ob visokih cenah na debelo često ne more pokrivati z zaslužkom pri blagu niti ne upravnih stroškov.

Kontinentalna zaprtija.

Prav 100 let je minilo, odkar je propadla ena najbolj znanih in najostrejših Napoleonovih odredb, to je zaprtje kontinenta proti Angliji. Veliki cesar je s tem odredil popolno zaprtje evropske celine proti angleški trgovini in angleškim proizvodom. Anglija je pri tem igrala preganjano nedolžnost, v resnici je pa bila Napoleonova odredba le posledica in protisunek proti angleškemu nasilju na morju. Britska vlada sama je bila, ki je brezobzirno izkoriščala svojo premoč na morju, lovila tuje ladje in proizvode in blokirala celo obalo. V svojem odloku iz leta 1806., meseca novembra, s katerim je Napoleon I. odredil kontinentalno zaprtje, očita Angležem, da ne priznavajo splošno veljavnega mednarodnega prava, da postopajo s podaniki sovražnih držav, pred vsem z mornarji na trgovskih ladjah in potujočimi agenti in trgovci, kot s sovražniki in jih proglašajo za vjetnike; dalje da raztezajo osvajalno pravo, ki velja samo za državno lastnino, tudi na trgovske ladje in zasebno lastnino in končno da izrabljajo blokadno pravo, ki velja samo za utrjena mesta, tudi za odprta mesta in izlive rek ter proglašajo za blokirane kraje, pred katerimi nimajo niti ene vojne ladje, da, za blokado zapirajo cele ladje in celo državo. Te brezprimerne zlorabe so imele samo namen, da preprečijo promet med narodi in na račun kontinenta pridobe Angliji monopol v trgovini in industriji.

Napoleon je tu opisal Angleže tako, kakor so zaslužili in kakršni so še danes. Tudi danes love Angleži ladje svojih sovražnikov in nevtralcev in zasegajo na njih blago. Toda kakor je kontinentalna zaprtija škodila tudi Napoleonu samemu, prav tako se danes godi Angležem. Nemčija izdeluje veliko proizvodov, ki jih Angleži neobhodno potrebujejo; pa tudi rane, ki jih je doslej dobila angleška svetovna trgovina, so večje nego nemške. Vedno bolj prodira prepričanje, da so nemški proizvodi nepogrešljivi v svetovnem prometu in neki ameriški strokovni list piše: Reči treba, da ni nobenega drugega naroda na svetu, čegar trgovinsko zaprtje bi se gospodarsko povsod tako težko občutilo, kakor zaprtje Nemčije. Inženirji in kemiki že dolgo vemo, da so Nemci na polju znanosti in tehnike prvi. Dogodki zadnjih tednov so pa to dokazali širšemu občinstvu.

Z angleško kontinentalno zaprtijo je močno prizadeta tudi avstrijska izvozna trgovina. In vendar imamo dovolj prilike, da se svojim nasprotnikom primerno oddolžimo. Tako bi na primer naša industrija lahko poizkusila izpodriniti Francijo in Anglijo iz Rumunje, Bolgarije in Turčije. Čez Benetke in Rotterdam bi lahko sto-

pili v zvezo z Združenimi državami in Južno Ameriko. Morda bi bilo le mogoče našim eksportnim industrijam na ta način nekoliko odpomoči. Premog bi lahko izvažali v Italijo, ki je v glavnem navezana na angleški premog. Vsekakor pa ne smemo pozabiti, da so sedaj glede premoega tako Angliji kakor nam določene gotove meje.

Koliko časa bo trajala vojna?

V francoski akademiji moralnih in političnih znanosti se sedaj razpravlja o vplivu vojne na finančni narodno-gospodarski in etnološki položaj. Leroy-Beaulien je izrazil mnenje, da utegne sedanja vojna trajati še zelo dolgo. Nasprotnikov Nemčije in Avstro-Ogrske je 321 milijonov ljudi, prebivalstva obeh zaveznikov pa samo 116 milijonov. Vsega prebivalstva je na Nemškem sicer za 65 odstotkov več nego na Francoskem, če se pa šteje le ljudi, stare nad 20 let, prekaša nemško prebivalstvo Francoze le za 35 odstotkov. Da zamorejo mnogo manjša ljudstva vzdržati dolgotrajne vojne, so najbolj dokazali Buri, ki so s svojo vojsko 30.000 mož nad tri leta kljubovali angleški armadi 150.000 mož. Srbija se vojskuje zdaj s kratkimi presledki že nad dve leti in ima okoli 13 odstotkov svojega prebivalstva pod zastavami.

Yves Guyot je drugačnega mnenja, ki pravi, da je dolgost vojn v večji meri odvisna od narodno-gospodarskih nego od fiziških razlogov. Leta 1870. so skupni vojni stroški znašali okrog 12 in pol milijarde, ki jih je vse morala plačati Francija, pri čemer si je Nemčija prihranila 5 milijarde, ki jih je vse morala plačati Francija ima Nemčija na bojiščih vedno 3 milijone ljudi, Avstrija 2. Francija 3 in Rusija 4, znašajo vojni stroški samo teh velenil po 150 milijonov frankov na dan, 4 in pol milijard na mesec, oziroma 54 milijard na leto. Ta vsota odgovarja natančno vrednosti letne produkcije teh štirih držav, od katere pa spada samo šestinka na dohodke iz nepremičnin. Ti dohodki iz posestev pa se v času vojne znižajo za tri četrtinke, ker polja ni mogoče v celem obsegu obdelovati, že zaradi pomanjkanja moških ne. Efektivna izguba vsled vojne znaša torej, če ta izpadek prištejemo, 7.75 milijard na mesec, 46.50 za pol leta in 93 milijard na leto. Na ta način bi Francija v pol letu izgubila 15 milijard frankov, Nemčija 22. Ne glede na ostale posledice bi trebalo več kakor desetletnega dela, da se ta škoda popravi. Tudi londonski »Economist« pobija nazore Leroy-Beaulienove ter prihaja do zaključka, da more vojna trajati največ 8 mesecev, ako vpoštevamo izdatke in možnost dovoza.

Volna.

Med darili, ki jih ob pričetku zime pošiljamo vojakom na bojno torišče, igrajo brezdvomno zelo važno vlogo volnena oblačila. Ker bo gotovo vsakogar zanimalo zvedeti, kakšno mesto zavzema volna na svetovnem trgu kot trgovsko blago, ne bo odveč, če to na kratko obrazložimo.

Med mnogoštevilne pasme ovac, ki dajejo volno, je treba šteti kot najvažnejšo merinsko pasmo, ki je doma na Španskem in pa angleško pasmo.

Celotno število ovac na svetu znaša okoli 550 do 600 milijonov.

Če razdelimo to število na posamezne dele sveta in dežele, dobimo prilično

ta-le pregled: Evropa redi dandanes vsega skupaj 160 milijonov ovac; od teh jih ima 41 in pol milijona Rusija, 32 milijonov Angleška, 17 in pol oziroma 15 in pol milijonov Francija, Spanija, 11 milijonov Italija, 11 milijonov Avstro-Ogrska in končno ima Nemčija 5 in pol milijonov ovac. V južni in severni Ameriki se nahaja skupaj preko 165 in pol milijonov te živali, od teh jih rede skoro 62 milijonov same Zedinjene države. Črede ovac v Avstraliji in Novem Zelandu štejejo 109 in pol milijonov glav, tako da imamo tamkaj na vsakega prebivalca 20 ovac; kolonije britske Južne Afrike so pri zadnjem štetju naštele 30 in pol milijonov ovac.

Celotni svetovni pridelek sirove volne znaša na leto 1260 milijonov kilogramov; od tega v Evropi 318 milijonov kilogramov. Natančno preračunano da vsak od vsakega ovca po 2 kg volne na leto. Poraba volne za prebivalce Evrope in Severne Amerike se je v zadnjih dveh človeških dobah znatno povečala; dočim je leta 1850. znašala na vsakega prebivalca poraba 1:33 kg, je v letu 1910. znašala 2:95 kg.

V zvezi z naraščajočo porabo je treba tudi omeniti premaknitev težišča produkcije. Dočim so evropske države sredi prejšnjega stoletja svojo porabo volne lahko pokrivala potom lastne produkcije, krije dandanes produkcija Evrope le še $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{5}$ celotne porabe in produkcija Nemčije celo le še $\frac{1}{11}$ do $\frac{1}{12}$ svoje porabe. Največ volne dovažajo iz Avstralije, Nove Zelandije, britske južne Afrike in La-Plata držav. V teh deželah se je reja ovac najbolj razvila. Jako nizki stroški, ki jih imajo prebivalci v označenih krajih z rejo ovac so povzročili, da je reja v evropskih deželah znatno nazadovala. Največ pa je nazadovala reja ovac v Nemčiji, kjer je število ovac nazadovalo od 28 milijonov tekom zadnjih desetletij na 5 in pol milijona.

Najvažnejše tržišče za volno je dandanes London. Druga važna mesta, ki pridejo za trgovino z volno v poštev so Antwerpen, Liverpool, Havre in Marseille. V Nemčiji posebno Berlin, Bremen, Lipsko, Breslava in Poznanj.

Svetovna vojna.

V minulem tednu ni bilo v svetovni vojni velikanskih sprememb, vendar pa se je tudi v tem tednu dogodilo marsikaj, kar bo odločevalo v nadaljnjem razvoju svetovne vojne. Na francoskem bojišču si stojita nasprotnika v hudi borbi posebno na belgijskem ozemlju. Na ruskem bojišču sta se nemška in avstro-ogrška armada umaknili, da bosta imeli boljše izhodišče za svoje nove akcije. Na srbskem bojišču pa avstro-ogrška pomnožena armada zaseda Srbijo in je že padlo Valjevo ter bo najbrže tudi Belgrad prav kmalu v rokah avstro-ogske armade.

Na južnem bojišču so dosegle avstro-ogrške čete reko Kolubaro in jo deloma prekoračile. V Valjevo, ki je pred nekaj dnevi padlo je že došlo višje poveljstvo. Avstrijci so povabili Belgrad, da se vda. Ker tega mestno poveljstvo ni hotelo, so ga začeli v nedeljo zjutraj obstreljevati. Boj se vrši v takozvanem zemunskem kotu. Prodiranje proti Belgradu se je pričelo od Obrenovaca. Srbi se umikajo proti Užicam južno od Valjeva. Glavni stan so Srbi premestili iz Valjeva v Kragujevac. Vršili so se tudi hudi boji zadnje dni med Avstrijci in Črnogorci v Grabovu. V bojih na srbskem bojišču je štela sovražna armada do 180.000 mož. Bili so hudi boji, preden sta padla Valjevo

in Obrenovac. Avstrijska armada je v teh bojih ujela 8000 Srbov ter zajela 42 topov in 31 strojnih pušk.

Nemške čete so na ruskem bojišču zavzele drugačne pozicije, zaradi tega so se umikale. Iz prav tistih vzrokov je tudi avstrijska vojska soglašujoč z grupacijo nemške armade izpraznila srednjo Galicijo. O umikanju trde celo nasprotniški listi, da je več v škodo Rusiji nego utegne biti v prid nje prodiranju. Saj so tudi uradno poročali, da je nemška armada zopet ujela 28.000 ruskih vojakov in zajela okoli 80 strojnih pušk in nekaj topov. Tudi Avstrijci so ujeli znova več tisoč Rusov.

Na severnem Poljskem napreduje nemška ofenziva na obeh straneh Visle proti Plocku in Lowiczu, ki leži zahodno od Varšave. Nenaden pojav nemških čet v tem kraju je napotil rusko vojno vodstvo, kateremu se kljub močni konjenici ni posrečilo dobiti vpogled v novo grupacijo Hindenburgove armade, da je pomaknilo znatne bojne sile iz srednje Poljske proti severu.

Hindenburgova armada je vjela pri sedanjih operacijah okoli 50.000 Rusov. Glavna bojna fronta gre od Loza izhodno mimo Krakova v srednjo Galicijo in je dolga 700 kilometrov. Doslej še neodločeni hudi boji se pa tudi vrše severno od Loza.

Na južnem Poljskem so poskušali Rusi prodreti do krakovskega trdnjavskega ozemlja. Bili so pa v okolici Zilice in Wolbroma odbiti. Wolbrom leži blizu 40 km severozahodno od Krakova, Pilica pa 12 km severozahodno od Wolbroma. Južno rusko krilo je prodrlo do črte Slomniki-Nowe Brzesko. Kraj Slomniki leži 20 km severno od Krakova. Nowe Brzesko pa ob Visli 30 km vzhodno od Krakova. Na tej črti so se Rusi utrdili in upali, da bodo tudi lahko vzdržali napade. Naše čete so pa prešle k protinapadu in vrgle Ruse iz njihovih utrjenih postojank.

O tridnevem boju pri Middelkerke se poročajo sledeče podrobnosti s francoskega bojišča:

Dne 24. oktobra so bili en križar in dva torpedna rušilca tako poškodovana, da so vse ladje naenkrat izginile.

Dne 25. oktobra se je prikazalo angleško brodovje še v večjem številu in obsulo nemške obrežne baterije s točo težkih granat. Padlo je okoli 1000 strelcov, ki pa niso vsled dobrega kritja nemških topov nobene škode napravili. Pa so se morale tri angleške ladje: »Falcon«, »Brillant« in »Rinaldo« vsled znatnih izgub umakniti s prizorišča.

Dne 26. oktobra je angleško brodovje vnovič poskusilo nemške baterije razstreliti; ta poskus se je pa popolnoma izjalovil. Neka nemška granata je zadela kotel in strojne naprave angleškega torpednega rušilca, ki se je kmalu potopil. Nemška armada pa je imela od tedaj prosto pot za napade proti Nieuportu.

Od petka nadalje se v Champagne živahno deluje. Reims in okolico Nemci zopet živahno obstreljujejo. Nemške črte obdajajo mesto v polkrogu. Nemci so se polastili več utrdb in v zadnjih 48 urah izvedli hude napade. Nemci so očitno z artiljerijo močno ojačeni. Njih najtežji oblegovalni topovi so se zopet odpeljali z višin. Nemški strelski jarki so se zopet potisnili dober kos naprej. Ponočni napadi trajajo neprestano. Dne 17. t. m. so bile razstreljene klavnice.

»Giornale d' Italia« poroča iz Pariza: Tu se splošno sodi, da osredotočujejo

Nemci vse svoje sile na severu, ker hočejo dobiti trdnjavo Calais. Glavni smoter Nemčije je, da dobe London. Pomorska bitka je neizogibna. Nemško podjetje oprto na Calais bo najbrže uspešno.

Klic na sveto vojno Turki živahno pozdravljajo. Za tripelentento utegne postati ta klic jako nevaren, ker se mu odzove nad 300 milijonov mahomedancev. Operacije proti Egiptu bo vodil odstavljeno kečive (podkralj) sam.

Turški list »Turan« piše: Liberalna stranka v Egiptu ima že vse pripravljeno za vstajo. Izbruhnila bo, kakor hitro bo došel v Egipt glas o sveti vojni. Angleške čete so preslabe, da bi mogle vstajo udušiti. Sudan se je že uprl; čete marširajo proti severu. Častniki in čete, ki so poslani proti njim, se bodo vstajnikom pridružile. Tudi Senussi se bližajo egiptovski meji.

List »Saddet«, ki izhaja v provinci Tanger, poroča, da se upor v Maroku širi. 10.000 Maročanov je udrlo pod Abdul Melekom v Tazo. Ujeli so francoske uradnike. Med Francozi in Maročani je prišlo v okolici mesta l'anger do bojev, v njih so podlegli Francozi.

V Egiptu so nastali nemiri, v Kairu je prišlo do hudih počestnih bojev. Na Cypru, ki so ga Angleži prisvojili je nastal upor. Angleško in francosko brodovje se mudi ob Mali Aziji. Turki so proti Rusom v Kavkaziji dosegli zopet nekaj uspehov.

Domači pregled.

Današnji številki smo priložili poštne položnice in prosimo vse one, ki smo jim poslali list na ogled in ki so ga obdržali, da nam blagovolijo poslati naročnino čimprej. List bomo pošiljali samo naročnikom.

Aprovizacijski odsek mestnega zastopa ljubljanskega je preskrbel že precej življenskih potrebščin. Drva in premog se oddajajo sproti. Pripravljeno je pa tudi že žito, namreč pšenica, riž, jesprencek, pekatete ter krompir. Koruza in fižol pa se še nabavi.

Iz seje občinskega sveta ljubljanskega. Ljubljanska občina podpiše pol milijona vojnega posojila, če bo dosegla devinkulacijo svojih vrednostnih papirjev; če pa to ne bo šlo, pa bo podpisala vojno posojilo iz tekočih sredstev v znesku 30.000 kron. — Poslopje obne šole je prešlo v državno last. — Občinski svet ljubljanski se je pridružil občin, svetu v Dunajskem Novem mestu glede raznih odredb v svrhu aprovizacije mesta, ki merijo glavno na to, da se blago ne bo podraževalo ali zadrževalo v skladiščih.

Vojno posojilo. Dne 12. novembra je izšel načrt vojnega posojila avstrijskega. Izdala se ne bo renta, marveč petletne zakladne zadolžnice, ki zapadejo 1. aprila 1920. Zadolžnice se bodo podpisovale s kurzom 97 K 50 vin.; to se pravi, da se bo plačalo za 100 K vredno zadolžnico 70 K 50 vin. Posojilo ptem vrne država dne 1. aprila 1920. Vojno posojilo bo obrestovala država po 5½ odstotkov. Zakladne zadolžnice so namenjene izključno za avstrijski trg in se zato glasijo le na domačo kronsko veljavo. Zakladne zadolžnice so pupilarno varne, neobdavčene in se lahko v njih nalaga tudi sirotinski denar in žentovanijske kavcije.

Pred deželnim sodiščem v Ljubljani se prične dne 23. t. m. obravnava proti 32 dijakom, ki so deloma obtoženi zaradi veleizdaje deloma pa zaradi prepovedanih zvez.

Pregledovanje črnovojnikov, ki so rojeni leta 1878. do vštetelega 1890. Vsi v letih 1878. do vštetelega leta 1890. rojeni črnovojni obvezanci, ki so bili pri naboru ali pri pregledovanju »za orožje nesposobnim« spoznani, ali če so bili potom superarbitracije izpuščeni iz skupne vojske, iz vojne mornarice, iz domobranstva ali iz orožništva, pridejo k pregledovanju (naboru). Pregledovanje se vrši v tem-le redu: Za okr. glavarstvo Maribor se vrše nabori od dne 28. novembra do 15. dec. — Na Koroškem: V Kötschach od 17. do 18. novembra in v Šmohorju od 20. do 22. novembra (v obeh je 1339 črnovojnih zavezancev). — Za celovško okolico (3825 črnovojnih obvezancev) bo v Celovcu od 24. novembra do 8. decembra; za mesto Celovec (612) od 17. do 19. novembra. — Za Velikovec (3492) v Velikovcu od 7. do 20. decembra. — Za Beljak (3836) od 2. do 16. decembra v Beljaku. — Za mesto Celovec, za tuje (2000), od 17. do 23. decembra. — V Celovcu bo pregledovanje za sledeče občine celovške okolice: Dne 24. novembra: Trnjava, Žrele, Brabštanj in Trdnjava. Dne 26. novembra: Hodiše, Kotnaravas, Krivavrba, Dhorše, Bilčovs, Žihpolje. Dne 26. novembra: Gospa Sveta, Otok, Šmartin pri Celovcu, Šmartin na Dholici, Medgorje. Dne 27. novembra: Blatograd, Zg. Vesca, Otmanje, Št. Peter pri Celovcu, Vetrinj. Dne 28. novembra: Pokrče, Ponfeld, Poreče ob jezeru, Radiše, Škofiče, Št. Tomaž, Tigrče. Dne 30. novembra: Št. Rupert pri Celovcu. Dne 1. decembra: Borovlje, Bistrica v Rožu, Svetnavas. Dne 2. decembra: Podljubelj, Slov. Plajbrk, Glinje, Šmarjeta v Rožu in Sele. Dne 3. decembra: Albeck, Trg, Glanek in Solkovo. Dne 4. decembra: Knežova, Reichenau, Steindorf, Mali Št. Vid, Osoje in Sittich. Dne 5. decembra: Maria-Feicht, Steuerberg, Tauchendorf, Št. Vrhan, Waiern, Glanlofen. Kraj pregledovanja: Celovec, hotel Sandwirt. Za sodna okraja Celovec in Borovlje ob 8. uri zjutraj in za sodni okraj Trg ob pol 9. uri dopoldne. — Na Štajerskem: V Brežicah (3350 črnovojnih obvezancev) od 18. do 30. novembra. V Celju, za mesto (100) in okolico (6260), od 2. do 23. decembra. — V Ljutomeru (1280) od 18. do 21. novembra. — V Ptujju za mesto (81) in okolico (4051), od 23. novembra do 6. decembra. — V Konjicah (1200) od 8. do 11. decembra. — V Slov. Gradcu (2352) od 13. do 20. decembra. — V Mariboru, za mesto (600) in okolico (6000), od 23. novembra do 18. decembra. — Za tujski okraj se bodo vršili v času od 22. novembra do 6. decembra.

Izmed zadnjih. Dne 15. t. m. je umrl v Ljubljani leta 1828. rojeni Ivan Zakrajšek, ki se je pod Radeckijem udeležil leta 1848/49. vojne proti Italiji. Pravijo, da je bil Podkrajšek zadnji Radeckijev veteran.

V Ljubljano je dne 11. t. m. dospelo okrog 300 ranjenih poljskih legijonarjev in prostovoljnih strelcev, ki so se borili proti Rusom na Ogrskem in 24. avgusta pri Nawarni ter Molokovu. Nekateri strelci so še prav mladi, komaj po 15 in 16 let stari fantje. Uniforme legijonarjev so lepe. — Dne 12. t. m. se je pripeljalo v Ljubljano 322 ranjenih avstrijskih vojakov Hindenburgove armade.

Promet za vojnopoštne zavoje. Korrespondenca Wilhelm poroča: Od 8. novembra je vojnopoštni promet za zavoje dopuščen le še za vojnopoštne urade 11, 31, 39, 51, in 186.

Tatvine. V Ljubljano se je priklatlilo nekaj precej drznih uzmovičev, tako da so tatvine in vlomi takorekoč na dnevnem redu. Občinstvo naj na te tuje »tike« dobro pazi in sumljive nebodijih- treba naznani policiji.

Mrliča so našli v vasi »Zwanzgerberg« blizu Borovelj. Bil je že popolnoma segnit. Obenem so pri mrliču našli tudi denarnico, v kateri je bilo nekaj nad 12 K denarja in listek z naslovom Franc Zavalnik, organist v Ljubljani, p. Studenec.

Mrliča v Trstu našli. Leta 1907. je v nekaj mesecih umoril nekdo tri izvoščke zavratno in jih oropal. Zločinca niso mogli zaslediti. Sedaj pa je priznal te tri zločine in umor neke ženske, ki jo je razsekjal in vrgel v morje, zaradi tatvine na deset mesecev obsojeni Aleksander Hamerle v Kapodistriji.

Obesil se je. Dne 3. t. m. se je obesil Peter Šercer iz Ravne na Kočevskem.

Izpred domobranskega divizijskega sodišča, 25letni trgovski sodnik Franc Devč iz Celja je bil obtožen, ker je dne 1. septembra ponoči, ko je iz Celja odhajal neki maršbataljon med patriotičnimi ovacijami, ki jih je občinstvo priredilo odhajajočim, klical »Doli z Avstrijo!«, »Živela Srbija!« Obsojen je bil dne 10. novembra pred domobranskim divizijskim sodiščem za svojo nepremišljenost na šest mesecev težke ječe.

Delavce išče avstrijska alpinska montanska družba za svoj železni rudokop v Eisenercu na Zgornjem Štajerskem.

Letošnjo sezono otvori slovensko gledališče v Trstu dne 22. t. m.

Ministrstvo za pomožni sklad strokovne komisije. Državna komisija naših strokovnih organizacij na Dunaju je prejela od c. kr. ministrstva za notranje zadeve 10.000 kron. Ministrstvo je strokovni komisiji naklonilo ta znesek za kuhinje, ki je komisija uredila, in v katerih dobivajo brezposelni delavci brezplačno hrano. Do 8. t. m. je komisija v to svrhu nabrala že 87.067 K 08 v.

Nova določila za vojaško takso. Za vojaško takso je izdalo brambno ministrstvo odlok, ki postruje določila o plačevanju vojaških taks. Določila se je pa vojaška taksa po višini dohodninskega davka in znaša pri tistih, ki plačujejo v 1. razredu K 13'60 do K' 15'20 dohodn. davka (letni dohodek K 1600— do K 1800—) 11 K. Naslednja razpredelnica nam natančno kaže višino vojaških taks z ozirom na dohodninski davek.

Razred	Dohodnina				Vojaška taksa
	Dohodniske davčne postavke		Davca, postavkom odgovarja dohodek		
	od	do	nad	do	
	k r o n				kron
1	13'60	15'20	1'600	1'800	11
2	17'—	18'70	1'800	2'000	13
3	20'40	24'40	2'000	2'400	17
4	28'50	32'60	2'400	2'800	23
5	36'70	40'80	2'800	3'200	29
6	44'90	49'—	3'200	3'600	35
7	55'10	61'30	3'600	4'000	43
8	69'50	79'50	4'000	4'800	55
9	90'—	100'50	4'800	5'600	70
10	112'50	127'—	5'600	6'600	88
11	145'50	164'—	6'600	7'800	113
12	184'50	207'—	7'800	9'200	143
13	234'—	273'—	9'200	11'000	182
14	309'—	348'—	11'000	13'000	232
15	387'—	428'—	13'000	15'000	285

i. t. d. Nova določila veljajo že za 1. 1914.

Odlikovanje. Tiskarniški posestnik Büksenstein v Nemčiji in poslovodja tarifnega urada tiskarniških pomočnikov Schiebs v Nemčiji sta bila za uspešno posredovanje za časa tiskarske stavke v Avstriji odlikovana. Prvi je dobil Franca Josipa red, drugi viteški križec istega reda.

Srbsko akademsko društvo »Zora« na Dunaju je nižjeavstrijsko namestništvo razpustilo.

Po prekem sodu je c. kr. vojno sodišče dne 4. novembra t. l. v Tuzli (Bosna) obsodilo na smrt Miloša Vidoviriča in Jovo

Kovačevića. Zagrešila sta hudodelstvo proti vojni sili države. Še isti dan so ju obesili.

Stanovanja v vojake vpoklicanim ni so odpovedljiva. Nedavno je Najvišji sodni dvor izrekel jako pomembno razsodbo. Hišni posestnik je na Dunaju odpovedal črnovojniki stanovanje sodnijsko na osem dni. Obenem je predlagal, da se odsotnemu določi kurator. Sodnija predlogu glede postavitve kuratorja ni ugodila, marveč je postopanje ukinila v zmislu § 2. c. pr. r. Sodišče pravi: Odpovedno postopanje, ki mu je posledica sodnijski nalog nasprotniku odpovedovalca in proti kateremu se utegne ugovarjati, s čimer dobi odpoved značaj tožbe, je smatrati kot postopanje, ki se sme v zmislu § 162. c. pr. r. prekiniti. Z ozirom na to, da bi se postavljeni kurator ne mogel lahko dogovoriti z odpovedancem, je bilo postopanje ustaviti v zmislu ces. naredbe z dne 27. julija 1914. drž. zak. št. 178. — Tudi Najvišji sodni dvor rekurzu gospodarjevemu ni ugodil iz naslednjih razlogov: Čeprav je pritožitelj predložil najemninsko pogodbo, v kateri je določena osemdnevna odpoved, vendar utegne odpovedani iz najraznovrstnejših razlogov ugovarjati odpovedi. Nepoznanje njegovih ugovorov, ki jih utegne imeti, bi vplivalo na potek postopanja zanj neugodno. Zato je bil podan povod za ukinjenje postopanja. Tožitelj je sam pripoznal, da odpovedanec služi vojake. Postavitev kuratorja je morala izostati, ker bi ta itak bil dolžan predlagati ukinjenje in bi se bilo moralo postopanje ukiniti, tudi če bi imel toženec pravnega pooblaščenca, torej tudi gotovo, če bi bil zastopnik kurator. — To razsodbo pozdravljamo ter jo bodo sprejeli tudi mnogi hišni posestniki prijazno. Nikakor ne bi bilo prav, če bi hišni gospodarji smeli metati rodbine vpoklicancev na cesto, kadar bi se jim zdelo.

Deset zapovedi zoper kužne bolezni. Državna komisija bolniških blagajen avstrijskih je izdala posebna navodila glede varstva zoper kužne bolezni. V navodilih je priobčil višji zdravstveni svetnik dr. Altschul tudi naslednje zapovedi: 1. Čisti svoje telo, koplji se često v čisti vodi, umivaj pridno roke z milom. 2. Puščaj v svoje stanovanje svetlobo in ga zrači; glej, da ti je soba, hiša in dvorišče čim čisteje. Odpravi muhe in vsakršen mrčes. 3. Zmerno jej in pij. 4. Ne uživaj sirovo zelenjavo, nezrelo in neolupljeno sadje. Ne pij sirovega mleka. 5. Pij le zanesljivo čisto ali prekuhano vodo. 6. Ne obiskuj po nepotrebnem bolnikov in ne delaj sožalnih obiskov. Ne jej in ne pij v bolniški sobi. 7. Če zbolíš, pošlji kmalu po zdravnika. 8. Ne upiraj se, če odredi zdravnik, da daš bolnika v bolnišnico. Tam ima potrebno strežbo, doma pa često ni mogoče ločiti bolnika. 9. Daj si cepiti kože, cepljenje je neoporečno varstvo. 10. Ravnaj se po vseh oblastvenih odredbah točno; če vsi sodelujemo, je danes s sigurnostjo mogoče preprečiti razširjanje kužnih bolezni.

Število umrlih v Ljubljani od 1. januarja do 31. oktobra 946; od teh je domačinov 561 in tujcev 385. V zavodih je umrlo 538 oseb. Za otročico 3, za ošpicami 16, škrlatico 2, legarjem 5, grižo 3, kolero (tujec, vojak) 1, dušljivim kašljem 1, za jetiko 180 (od teh 88 tujcev), mrtvoudom 16, nezgodami 17, samomorov 8 in na drugih boleznih 694 oseb.

Umrli so v Ljubljani od 9. do 15. novembra: Fran Ocvirk, vratar v Vevški papirnici; Polich Fran, vojak; Arselin Valentin, faktor v tiskarni Bamberg; Zlatič Ana, vdova; Herbich Friderika; Vekoslav Puhar, postajni mojster c. kr. drž. železnice; Barle Franciška, zasebnica;

Zajc Franc, sin kroj. mojstra; Lipoglavšek Ivana, žena tov. del.; Kovasc Janos, vojak; Erjavec Marija, boln. sestra; Tehovnik Marija, dekla; Škerjanc Ivana, učiteljica; Ribič Marija; Podkrajšek Iv., želen. nadsprevednik v pokoju; Novak Rajmund, čevlj. pom.; Wanta Peter, poljski dninar; Pilko Beti, soproga ključavničarja; Remic Josip, tovarniški delavec.

Čitajte zadaj poziv na naročbo kalendarjev za leto 1915.

Svetovni pregled.

Italijanski državni zbor se snide začetkom prihodnjega meseca.

Med Grki in Bolgari so se dne 11. t. m. vršile dokaz hude obmejne praske.

V Carigradu so se ob priliki napovedbe vojne Rusiji in Angleški vršile velikanske navdušene manifestacije za Avstro-Ogrsko in Nemčijo.

Ruski proračun. Ruski dumi so predložili proračune uprave indirektnih davkov in uprave za prodajo žganja. Dohodki so za l. 1915. proračunani na 605,570,600 rubljev, medtem ko so bili za leto 1914. proračunani za 1.307,251,600 rublji. Izdatki za leto 1915. se proračunavajo z rublji 125,684,666, letos pa na 242,535,316 rubljev. Proračun oarinske uprave se z ozirom na vojsko proračunava za leto 1915. na 235,912,491 rubljev, letos se je proračunaval na 374,785,988 rubljev.

Turški Sultan kot kalif (papež mohamedancev) je razglasil proti Rusom, Angležem in Francozom sveto vojsko.

Portugalski poslanik v Belgiji. Bruseljski časopis »La Belgique« javlja, da je portugalski poslanik zapustil Bruselj in odšel v Havre. Zastopstvo portugalskih interesov v Belgiji je prevzel braziljski poslanik.

Holandske strokovne organizacije med vojno. Holandske strokovne organizacije so izdelale 1. septembra statistiko, po kateri posnemamo naslednje zanimive podatke. Podatki obsegajo 30 zvez s 87.678 člani, 25 organizacij s 83.354 člani. Od teh je bilo klicanih v vojake 11.184, 19.387 jih je bilo brez dela in vrhutega jih je delalo 2720 manj nego tri dni v tednu, 9123 le deloma omejen delaven čas ter je bilo le 27.229 popolnoma uposlenih. K navedenim polno uposlenim delavcem prištejemo še lahko 12.923 članov zvez občinskih uradnikov, občinskih delavcev, cestarjev, hišnikov, ki jih ni zadela brezposelnost. Odstotek deloma ali popolnoma brezposelnih, všteti v vojaške poklicane člane, je znašal pri obdelovalcih diamantov 96,2 odstotkov, litografih 83,4 odstotkov, zlatarjih 78,3 odst., steklarjih 73,8 odstotkov, tobačnem delavstvu 70,7 odst., stukaterjih 68 odstot. itd. Sedem zvez je moralo spremeniti brezposelno podporo; pet jih je podporo znižalo, devet zvez je spremenilo prispevke in sedem zvez je sklenilo posebne ali prostovoljne prispevke pobirati, da premagajo krizo. Skoro vse zveze so morale znatno zmanjšati svoje liste.

Nova Edisonova iznajdba. Ameriški listi poročajo o novi iznajdbi Edisona. Zgradil je aparat, s katerim se omogoči, da ostanejo lahko podmorski čolni mesec dni pod vodo. Aparat pripravlja kisik iz morske vode in je podoben ribjemu ušesu.

Organizačni vestnik.

Okrožnica Zveze stavbinskih delavcev avstrijskih svojih članom: Cenjeni sodrug! Tem potom vam naznanjamo, da bodi sedež, kjer se morajo prijavljati

brezposelni in bolni člani, tam, kjer ima podružnica navadno svoj sedež. Ta kraj mora služiti vsem članom vašega podružničnega delokroga. **Člani, ki ne stanujejo več nego eno uro od sedeža podružnice in ki so brez posla, se morajo javiti vsak dan enkrat. Oni člani, ki stanujejo več nego eno uro daleč, se morajo javiti trikrat na teden in oni, ki stanujejo nad dve uri daleč, se morajo javiti po dvakrat na teden.** Prijave se morajo vršiti pri dotičnem sodrugu, katerega je podružnica za to imenovala. Dotični mora seveda biti zaupen sodrug in po možnosti brez posla ali lahko bolan, da more to funkcijo brez žrtvovanja opravljati. Prosimo, da to vzamete v naznanje in da se po tem ravnamo! — Centralni odbor Zveze stavbinskih delavcev v Avstriji.

Sodrugom zaupnikom, ki smo jim poslali **naročilne listke** za naročbo kalendarjev, prosimo, da nam izpolnjene naročilne liste čim prej vrnejo. Zaupniki posameznih organizacij, katerim naročilnih listov še nismo poslali, ker nam niso bili znani njih naslovi, pa naj se čim prej oglase potom dopisnice, da jim naročilne liste pošljemo. Za uposlave naročilnih listov zadostuje poštnina 3 vinarjev, ako kuverta ne zalepate. Naslavljati je naročila na **Založbo slovenskih delavskih kalendarjev v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22, I.**

Zdravstvo.

Zoper koze. Zanesljivo varstvo proti kozam je cepljenje kóz. Čim več ljudi je cepljenih, tem manj se razširja bolezen, čeprav se zaneso posamezni slučajji. Cepljenje ni prav nič nevarno ter zavaruje skoro popolnoma proti obolenju za kozami. Vpliv cepljenja traja okolo 6 let. Vsi tisti, ki niso imeli v poslednjih šestih letih cepljenih koz, naj si jih dajo cepiti! Oblasti prireajo brezplačno cepljenje v ta namen.

Kolera. Kolera je nalezljiva bolezen črevesa. Nastane tedaj, če pridejo povzročitelji (bacili) kolere s hrano v čreva. Obolenje pričinja s pogosto drisko. Blato je vodeno in podobno riževi juhi. Z odpadki bolnikovimi prihajajo bacili na dan se prijemljejo vseh stvari, ki jih odpadki onečistijo (rok, perila, obleke, posode, živil) in se prenašajo potom njih na zdravega človeka. Najboljša obramba proti koleri je povsem zanesljivo čista pitna voda. Povsod, kjer ni voda prav zanesljivo čista, jo prekuhajmo! Priporoča se tudi, da dodamo vodi nekoliko citronine kisline ali soka, ker kisline kolerine bacile uničujejo. Vsakršno motenje pri prebavi je pripravno za obolenje na koleri. Zato: Ne uživajmo težko prebavnih jedil.

Legar. Tudi legar ali tifus je nalezljiva bolezen. Naležemo ga tako, če pridejo legarjevi bacili s hrano v črevo in od tam v kri. Te bacile izločuje bolnik z vodo in blatom, in se odtod tudi prenašajo na zdrave ljudi. Čuvati se je legarja enako kakor griže in kolere. Kdor se čuva ene bolezni se čuva pravzaprav vseh treh.

Progasti legar. Ta legar ni z onim prav nič v sorodu. Progasti legar je nalezljivo mrzlično obolenje, ki obstoji v izpuščajih po koži. Bolezen prinašajo izključno mrčesi. (Glavne uši, bele uši!) Neposredno tudi obleka, perilo bolnika. Najvestnejša čistoba telesa, je najboljšo varstvo pred obolenjem.

Iz obrtnih sodišč.

Kdaj obvelja sprejem v delo. Mizarski pomočnik je tožil tesarskega mojstra, da mu plača 68 K, ker ga je odpustil brez 14dnevne odpovedi. Delavec je bil namreč v pondeljek v pisarni povprašat za delo. Soproga toženčeva je bila sama v pisarni in je poslala tožitelja k polirju, ki je sprejel delavsko knjižico ter delavcu naročil, da pridi prihodnje jutro točno ob 7. na delo. Tožitelj je prišel točno, a toženec ga odslovi, češ da zanj nima dela. Tožitelj pa vztraja na tem, da je sprejet. Toženec bi ga bil sicer sprejel, če bi bil delavec podpisal izjavo, da ob izstopu ni nobene odpovedi. Tožitelj je zahteval odklonil in tožnik ga je odslovil. Najnižja tedenska mezda je 34 K. — Toženec je predlagal, da se zahteva odkloni, ker polir ni bil upravičen delavca sprejeti in ga tudi končno ni sprejel. Polir pravi kot priča, da je tožniku, ko ga je povprašal za delo, rekel, da naj pusti knjižico pri njem, ter pride jutri zjutraj ob 7. z orodjem, tedaj bo gospodar navzoč. Sam sicer nima pravice, sprejemati ljudi, tožitelju pa tega ni povedal. Obrtno sodišče je ugodilo tožbi. V razlogih navaja: Polir je potrdil, da mu ni bilo naročeno sprejemati delavce, potrdil je pa tudi, da tega ni povedal tožitelju. Ker je sodišču znano, da so polirji običajno opravičeni sprejemati delavce, je moral biti delavec uverjen, da ga ima polir pravico sprejeti. V polirjevem naročilu je molče priznana polirjeva opravičenost za sklepanje delovnih pogodb; omejitev te oblasti napram tožitelju ne more obveljati, če mu tega ni nihče povedal. To, da je polir prevzel delavsko knjižico in delavca pozval, da pride z orodjem ob določeni uri, se mora smatrati kot končni sprejem v delo. Pri pomba polirjeva, češ da bo jutri gospodar navzoč, se ne more razlagati tako, da je bil sprejem odvisen šele od gospodarjevega ukrepa. Ker pa ob sprejemu tožitelja ni bilo glede odpovedi nikakršnega dogovora, ima brez vzroka odpuščeni tožitelj v zmislu § 77. in 84. obrtnega reda pravico do odškodnine za 14dnevni odpovedni rok. Tožbi je bilo torej ugodeno.

Loterijske številke. Praga, 18. novembra 1914: 54, 5, 67, 31, 23. Trst: 18. novembra 1914: 66, 24, 33, 41, 77.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške K 14.—, 17.—, 20.—
 " " ženske " 12.—, 15.—, 18.—
 " " dečke 36/39 " 10.—, 12.—
 " " otroke št. 22-25 26-28 29-31 32-35
 K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—

**: Garantirana kakovost. :
 Cenejše vrste od K 1-50 naprej.**

B. Götzl

Krasne novosti jesenskih in zimskih oblek, površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga. Brez konkurence! Solidna postrežba. Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritličje.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Franciššk. ul. št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bol.	Ob sredah in sobotah od 3—5 popol.		Prešern. ul. št. 3, III. nadstr.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Dober tek

je dobra stvar!
Zanemarjaj je nikar.

Dober tek

imaš vsak dan, ako vživaš

Želodčni liker „FLORIAN“ je pripravil tek in prebavo marsikomu, ki je zamaš kupoval draga in neprijetna zdravila!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Žepni koledar za leto 1915 izide te dni.

Žepni koledar za leto 1915 bo obsegal bogato, praktično vsebino za železničarje, druge nameščence in delavce sploh. Odlikoval se bo to pot po izredno elegantni vezavi. Sploh bo koledar praktična priročna knjižica, ki je ne more pogrešati nihče.

Cena posameznemu koledarju je K 1.—, po pošti 10 vinarjev več.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica 22./I.

Sodrugi zahtevajte povsod pri svojih zaupnikih žepni koledar.

Rudarji in ostalo pri rudništvu uposleno delavstvo, pozor!

Novo! Rudarski koledar Novo! za leto 1915 je izšel.

Da ustrezemo potrebam mnogobrojnemu slovenskemu rudniškemu delavstvu, se nismo ustrašili stroškov in smo za to stroko privedili ter izdali poseben pripraven žepni koledar.

Vsebina koledarja je vseskozi praktičnega značaja, in v kolikor je to bilo mogoče prilagojena rudarski stroki. Upamo, da nam bodo rudarji poplačali naš trud s tem, da ga ne bo slovenskega delavca pri rudništvu, ki ne bi si nabavil svojega strokovnega koledarja.

Cena bogato opremljenemu in jako elegantno vezanemu rudarskemu koledarju je posameznemu izvodu K 1.—, po pošti 10 vinarjev več. Ob večjem odjemu primeren popust.

Naroča se pri Založbi slovenskih delavskih koledarjev v Ljubljani, Ilirska ulica šte. 22/I.

Tovariši rudarji, zahtevajte povsod od svojih zaupnikov Rudarski koledar.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné, Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Edna posebnost
likerja je
Zdravnik želodca.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vseh prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in častnim križcem.

Naročajte list „Delavec.“

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Francišškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.